

Д Н Е В Н И К

НА АРХЕОЛОГИЧЕСКИТЕ РАЗКОПКИ НА РИМСКОТО ИМЕНЕ
ПРИ с. ОБЕЛЯ-СОФИЯ - 1962 г.

9 юли 1962 год. - понеделник

Слънчево време. Работят 15 души. Започваме таз годишната кампания на разкопките на римското имение при с.Обеля. След презимуването на открито много от стените са се поразрушили в горната и лицевата си повърхности. Почистваме северната и отчасти западната редица помещения от нападали покрай стените пръст.

Работниците се разполагат в 5 групи по 3 души по западния фронт на ^{сградата} работата. Тук западно от помещения 1,8,10,11 започва разкриването на втората редица помещения, които през 1961 год. не можеха да се разкопават поради това, че теренът беше зает от зеленчукови насаждения. Снима се горния пласт.

При почистване на пръстта, съборена от разрушени съоръжения в помещения № 10 се откриха две кръгли еднофитилни лампи с отчупени дръжки, а на едната и дъното. Друга лампа се откри измита от дъжда на повърхността на двора до помещение № 10.

В южния край на западната редица помещения при снимане на първия пласт се откри железна подкова за обуца.

10 юли 1962 год. - вторник

Слънчево време. Работят 13 души. Поставяме мрежа от един ред квадрати успоредно на западната редица помещения - 1,8,10,11 - общо 15 квадрата. Квадратите имат страна - 4x4 метра. Работи се в крайните южни и крайните северни квадрати. Все още сваляме първия пласт.

В помещение № 3 разчистваме купчината от керемиди до източната стена. Както се вижда тя е образувана от събарянето на керемидите от покрива заедно с горящи дървени части.

Разчистваме и кръглото съоръжение до западната стена на помещение № 3. В горната част са стругани дребни речни камъни споени с червен

хоросан. Те лежат върху един конус от пръст смесена с късове от керемиди и тухли. В тази пръст се откриха незначителни фрагменти от тънкостенни глинени съдове със сиво-черен цвят /обгорени/, един малък фрагмент от тънкостенно съдче със светло-червен фирнис, няколко фрагмента от прозрачно стъкло.

11 юли 1962 г. - сряда

Слънчево време. Работят 14 души.

Работи се в първите четири южни квадрата и в последните четири на север. В първи квадрат /от юг/ се сваля трети пласт. Тук се намири половинка от желязна подкова за обувка. Във втори квадрат след първия пласт се откриват голямо количество речни камъни, не е ясно дали са съборени от съседната стена или образуват някаква настилка. В квадрат № 3 е свален първият пласт. В квадрат № 4 се сваля втори пласт. Тук почти в средата на квадрата се открива стена от речен камък и бял хоросан с посока изток-запад.

В северния край са свалени горните пластове на квадрати 11-15. Квадрат 11 се сваля трети пласт. Тук се открива също стена с посока изток-запад градена от речни камъни и хоросан. Голямо количество камъни се откриват в квадрат № 15. Пластовете в този край до тук са слабо наситени с битови материали - само единични находки от прозоречно стъкло и късове от домашна керамика. Пръстта е наситена с парчета от тухли, керемиди и речен камък.

12 юли 1962 г. - четвъртък

Слънчево време. Работят 16 души. Продължаваме работата в четирите южни и четирите северни квадрата. В квадрат № 4 се очертават вече добре стена с посока изток-запад. На 5 метра от западната граница на

квадрат № 1 правиме сондаж с посока изток-запад, за да пресечем западната крайна стена. Сондажът, дълбок ^{около} 1.5 метра, попада точно върху стена, тъй като местото бе предварително избрано по цвета на тревата. Продължава разчистването на стената открита в този сондаж.

В квадрат № 4 се открива настилка от парчета тухли и керемиди. Работата по разчистването ѝ продължава

Част от тухлена настилка се открива и в квадрат № 15. В пласта над настилка се намери конусовидно столче на стъклена ^{с повисъл ръб} чашка, от известния тип за V-VI в.

В квадрат № 12 продължава свалянето на пластове. По южната граница на квадрата се открива стената с посока изток-запад. Започваме тесен сондажен изкоп покрай стената, за да проверим къде се свързва със западната стена.

До северното лице на стената в квадрат № 12 се откри железно длето

13 юли 1962 г. - петък

Слънчево време. Работят 14 души.

Работи се в същите квадрати, както и предния ден. Приключваме работата в квадрат № 1 и квадрат № 4. Работи се в съседните квадрати № 2 и № 5.

В квадрат № 5 продължава да се открива същата настилка от тухли като в квадрат № 4. Тук се очертава към ^{II} втори пласт настилка по-горе

Приключваме работата и в квадрат № 12 и № 15. В квадрат № 12 петият пласт на дълбочина 0.60 м. пръстта е вече съвсем слабо наситена с единични фрагменти от керемиди и тухли. Тук тя има и друг цвят, не съдържа никакви следи от хоросан.

В квадрат № 15 установената част от предполагаема настилка в северозападния край на квадрата не продължава по цялата му площ. На тази дълбочина прекратяваме работата в този квадрат. В северния му край се откри череп. За сега не го разчистваме и затова не е ясно дали тук

лежи цял скелет.

Започваме работа в съседните квадрати № 13 и 14.

14 юли 1962 г. - събота

Слънчево време. Работят 15 души.

Работи се в квадрати № 2, 5, 13, 14.

В квадрат № 2, нищо за отбелязване.

В квадрат № 5 продължава тухлената настилка на помещението, което попада в квадрати № 4, 5, 6.

В квадрати № 13, 14 пръстта е наситена с късове от тухли и керемиди. Броят на фрагментите от кухненски глинени съдове е съвсем незначителен. Други находки няма.

В квадрат № 14 се откри Т образна фибула.

16 юли 1962 г. - понеделник

Слънчево време. Работят 18 души.

Работи се в квадрати № 1, 6, 7, 11, 14, 13.

В квадрат № 1 се работи при североизточния му ъгъл, където се търси /по-ниско от общото ниво на което копаем/ ъгълът на вътрешния коридор. Тук до стената на помещение 1-ю /разкопавано през 1961 г. се откри половинка от горен хромелен камък с гнездо за железната ос и дупка встрани. Досега не се открива ъгълът на стената, който изглежда е дълбоко разрушен. Тук се намери и пръстен - сребърна осукана незатворена халка. \

В квадрат № 6 се открива северната стена на помещението с тухлена настилка. В насипа до стената се намери биконичен глинен прешлен.

В квадрат № 7 започваме сега работа. В насипа се откри манисто от стъклена паста..

В квадрат № 11 се сваля първият пласт.

Продължава работата в квадрат № 13 . Пръстта е наситена с речен

камък и парчета тухли.

В квадрат № 14 се открива съоръжение с тухли, устроено по следния начин: /тухли с размери 32/28 деб.5/е образувана правоъгълна площадка 1.21/1.07 см. Площадката е оградена с вертикално изправени парчета тухли и керемиди. Тази ограда е запазена в западната половина на площадката, а в източната, оградната стена е изпаднала. Липсва и ъгловата югоизточна тухла. Оградните тухли се издигат на 10 см. над повърхността на площадката. Те са прилепени с пръст. Работата в квадрат № 14 е привършена.

17 юли 1962 г. - вторник

Слънчево време. Работят 18 души.

Работи се в югозападния ъгъл на сградата и в квадрати № 7, 8, 11, 12 и северно от квадрат № 15.

В квадрат № 7 се проследява нивото на помещението. Тук се намериха едно двустро ножче и един едноостър нож с извит гръб.

В квадрат № 8 се откриват купчини отухлена пръст.

В квадрат № 11 се сваля горният пласт.

Правиме сондажен изкоп от квадрат № 1 за установяване на външната северна стена.

18 юни 1962 г. - сряда

Дъждовно време. Не се работи.

19 юли 1962 г. - четвъртък

Облачно време. Работят 28 души.

Работи се в квадрат № 7, 10 и западно от разкопаните вече квадрати № 1, 2, 4, 5, 6, а също така северно от квадрат № 15 и западно от квадрат № 13.

Западно от квадрат № 1, където по-рано бе установена западната

стена на сградата със сондаж, се разкопава югозападният външен ъгъл на сградата. Тук се намери отворена бронзова гривна, със заоблени краища и релефна украса, вероятно средновековна. Самият ъгъл, в който се събират южната и западната стени е изглежда разрушен.

Копане се западно от квадрат № 2. Разстоянието между западните точки на редицата от квадрати и установената крайна западна стена на сградата е 4.80 метра. Не поставяме мрежа, тъй като помещенията се очертаха вече и работим по помещения.

По същия начин продължава работата западно от квадратите № 4, 5, 6. Източната половина на помещението, което попада в тези квартали е послано с тухлена настилка. На места се установява втори ред настилка. В западната част на това помещение се открива набит хоросан, смесен с парчета едра счукана тухла и много късове нападнали тухли.

В квадрат № 7 се откриват набити парчета тухли и под тях следи от горене.

В квадрат № 10 са свалени два пласта. В югоизточния край на квадрата се откриват много парчета тухли, струпани безредно една върху друга.

Западно от квадрат № 12 продължаваме сондажа покрай стената изток-запад за установяване на крайната западна стена. В западния си край стената изток-запад е разрушена дълбоко.

Северно от кв. № 15 правим дълбок изкоп - 0.40 м. под нивото, на което се копае за установяване на крайната северна стена, която на това място е дълбоко разрушена.

20 юли 1962 г. - петък

Облачно време. Работят 32 души.

Продължаваме последователно отвън на външната западна стена на сградата в северна посока. Работи се в целия пояс между западната стена и квадрати № 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. В помещението, което попада в

кв. № 5, 6, съответно в западната му част се откриват купчинки от струпани тухли премесени с хоросан.

Започваме работа в кв. № 8, където на височината на стената е запазена **настилка** от правилно подредени тухли.

В квадрат № 10 се открива бронзова токичка елипсовидна с подвижно езиче.

Разчистваме откритата преди няколко дни черепна кост в кв. № 15. Оказа се, че това е животински череп, може би на куче.

Копае се и западно от кв. № 15.

Разчистваме и подготвяме терена за работа западно от останалите квадрати.

Западно от кв. № 6 се откри четвъртинка от долен хромелен камък.

21 юли 1962 г. - събота

Слънчево време. Работят 29 души.

Работи се в западния пояс. Проследява се от вгн западната крайна стена на сградата. На 14.80 метра от югозападния ъгъл на стената има контрафорс, с размери 0.65/0.43. На равнището на стената, която е изградена от речен камък и бял хоросан, контрафорсът е граден с тухли с размери: 0.49/0.39/0.05 м. и дебелина на фугата 0.05 м.

Продължава разчистването на подовата настилка на помещението, което попада в кв. 4, 5, в които се откриват струпвания на парчета тухли на пода.

Продължава разчистването и на съседното към север помещение.

В квадрат № 9 над настилка от тухли се намери бронзова монета, силно оксидирана-римска. Тук се намериха и част от желязна обкова, кукичка и част за врата.

В кв. № 6 западно се откри част от римска фибула.

В кв. № 4 при сваляне на последния пласт се намериха две желязни кукички

Западно от кв. № 15 на 0.40 м. дълбочина се открива зидария от дребен речен камък и бял хоросан, който се оформя като правоъгълник, свободен, без лицева зидария.

23 юли 1962 г. - понеделник

Слънчево време. Работят 21 души. Продължаваме работата на същите места, както на 21 юли 62 год.

От външната страна на западната крайна стена, западно от кв. № 7 се откри железно ножче.

Такова ножче се откри и западно от кв. № 7 - втори пласт.

Западно от кв. № 9 се откри долната част на хромел.

24 юли 1962 г. - вторник

Ветровито време. Работят 29 души. Работи се по целия западен пояс.

Западно от кв. № 11 се откриват смазани глинени съдове - три гърнета.

Тук се намери и медна монета много оксидирана и няколко железни предмета - кука, скоба, прешлен за вретено, железна халка.

Продължаваме разчистването и оформянето на помещенията.

На 8 м. южно от югоизточния ъгъл на помещение № 8 залагаме сондаж ^{от} широк 1 м. с посока на запад към изток.

На 23 м. от същата точка залагаме друг сондаж със същата ширина и същата посока - успореден на първия.

С тези сондажи искаме да пресечем двора на сградата, за да установим характера на пласта и да проверим ще се открият ли тук някакви съоръжения.

В сондаж № 1 на 1.20 метра от източната стена на помещение № 10 се откри на дълбочина 0.15 м. тухлено съоръжение, устроено както това западно от кв. № 14. Четири тухли са поставени хоризонтално и

оградени с вертикално поставени парчета тухли, които образуват низки стенички, нещо като плитка вана. Съоръжението има размери 0.78 x 0.65 метра.

25 юли 1962 г. - сряда

Слънчево време. Работят 28 души.

Работата в западния пояс показва, че пространството западно от коридора /помещение № 10,11/ се разделя на четири не еднакви по големина помещения, които номерираме от 1 до 4-3.

Първо - 3 помещение е вече изцяло разкопано. Тук ще направим допълнително само някои проверки. Помещението е отворено към изток и се свързва с I-ю помещение. Тук ще се провери по-дълбоко, дали първоначално не са били отделени със стени. Югозападният ъгъл на помещение I-3 е и външен ъгъл на сградата. Той е тип /виж плана/. Размерите на това помещение са: ш. - /мерено при северната стена/;
д. - /мерено при западната стена/.

В това помещение на нивото на което е разкопано и което съответствува на нивото на съседното 2-3 помещение не се откриха настилки. Насипът беше наситен с много речен камък и по малко фрагменти от тухли и керемиди.

Диагоналите на помещение I - 3 са: диагонал - югозапад-североизток - 15,70 м.; диагонал - югоизток-северозапад - 17,90 м.

26 юли 1962 г. - четвъртък

Слънчево време. Работят 32 души.

На нивото на което е разкопано помещение № 1-3 източната му стена не личеше. На повърхността се отгатваха слаби следи от нея при връзката ѝ с граничната южна стена на сградата. Разстоянието между вътрешния из ъгъл на помещение № 1-3 и югоизточния му ъгъл е 8,90 м. Правиме дълбоки изкопи на това място и се очертава източната стена на

помещение 1-3. На 1 м. от южната стена на сградата тази стена с посока - север-юг е запазена плитко под нивото на което се разкопава помещението. След това тя е разрушена на 0.70 м. от това ниво. Проледяваме я на 1.50 м. от южната стена. За да установим връзката ѝ със стената на вътрешния коридор, чиито юз ъгъл към помещение 1 - 3 е също дълбоко разрушен правим изкоп успоредно на северната стена на помещение 1 - ю при ъгъла на коридора.

За да установим вътрешния юз ъгъл на коридора правим и тук дълбок изкоп. Стените са запазени на 0.50 м. от нивото на съседното помещение. Изкопът е дълбок 0.25 м., почвата тук вече е чиста и глинеста.

Работата по останалите пунктове продължава.

При почистване на вътрешния южен коридор се откри монета-римска.

При прокопаване отвън на западната стена срещу кв. № 9 се откриха захлупени с дъното нагоре един голям и един по-малък съд. Разчиствайки местото се установи, че малкият съд е амфороподобен, плоско-дънен, покрит с маслено-зелена глеч. Другият съд е делва покрит също със зелена глеч. Двата съда бяха смазани от пръстта и начупени. До първата делва се откри втора в същото положение. След вдигането ѝ под нея се откри почти 2/3 от подобен на гивеч съд с хоризонтален бордюр и улей за изтичане. Между тези съдове се откриха фрагментите на малка каничка с профилирано гърло.

27 юли 1962 г. - петък

Слънчево време. Работят души.

Работи се западно от кв. 8, 11, 13, 14, 15. Същевременно продължава работата в сондажи 1 и 2.

На няколко места по обекта правим по-дълбоки изкопи за установяване на дълбоко разрушени стени.

Сортираме и прибираме керамиката от завършените обекти.

28 юли 1962 г. - събота

Слънчево време. Работят души.

Продължава работата в помещение 1-3, в западния пояс покрай квадрати 10 до 15 и в двата сондажа.

В сондаж № 2 на 0.40 м. се открива смазан глинен куп.

В помещение 1 - 3 при разчистване на северната стена се открива тесен проход към помещения 2-3. Проходът е широк 0.53 м. Западната му страница е изградена от тухли и запазена на височина 0.25 м. - 3 реда тухли. Поради това, че северната страна на помещение 1 - 3 не е перпендикулярна към западната стена тухлената стеница, която образува западната страница на входа се издава от едната страна към север на 0.20 м. от западната стена, а от другата страна към юг на 0.10 м. Тази тухлена зидария е конструктивно свързана със западната стена. Срецуположната източна страница е също изградена от тухли. Проходът е постан с тухли. От него навътре в помещение 1 - 3 продължава неравна тухлена настилка.

Започваме свалянето нивото на помещение 1 - 3.

На 3.95 м. от западната стена северната стена на помещение 1-3 е прекъсната. Тук като че ли има вход към помещение 2 - 3. Страници. те на входа не са запазени, но са запазени две тухли, може би от прагова настилка. От друга страна тухлената настилка на помещение 2 - 3 на това място се вдава навътре към този праг от тухли.

30 юли 1962 г. - понеделник

Слънчево време. Работят души.

Помещение 2 - 3.

Размери: вътрешни: по южната стена 9.05 м. по източната стена 8.25 м.; по северната стена 9.12 м.; по западната стена 8.22 м.; диагонали - североизток-югозапад - 11.55 м.; югоизток-северозапад - 12.90 м. Към изток помещението се съобщава с вътрешния коридор /разко-

пан миналата година/ чрез широк вход с тухлени страници, които сега са почти унищожени на нивото на прага и личат само леглата на тухлите. Входът е широк 3.22 м.

В югоизточния ъгъл е запазена тухлена настилка 3.90/3.80 м. Тухлите са подредени в правилни редове като фугите им образуват прави линии посока изток-запад. И при източния вход на помещение 2 - 3, който свързва помещението с коридора, тухлената настилка се качва над прага с краищата на тухлите, както при входа към помещение 1 - 3. Тухлите на настилка са натрошени и на места дълбоко хлътнали. Приблизително в средната част на северната половина на помещението се откриха неправилно поставени 2 големи камъка и половинка на хромел.

В западната част на помещението и към северозападния ъгъл се откри голямо количество хоросан смесен с едро чукана тухла, размесен с парчета тухли.

Късовете хоросан имат една лицева замазка /взета проба/.

1 август 1962 г. - сряда

Слънчево време. Работят души.

Работи се в помещение I-3, където се сваля последния пласт, за да се установи подова настилка. Работи се и в северната ^{на западния пояс} част, където се открива северозападния ъгъл на сградата и западния пояс срещу квадрати 13 и 14.

Към описанието на помещение II-3. При североизточния ъгъл на помещението покрай лицето /вътрешното/ на северната стена е направено нещо подобно на облицовка на стената от изправени на ребро късове тухли, плоски парчета хоросан, плоски и речни камъни.

На западната височина западната стена на помещението, която е и външна стена на сградата е градена от камък. Но в северния ѝ край на м. от северозападния ъгъл са запазени три реда тухли, които се врязват в каменната зидария. На м. от северо-западния ъгъл пак

между каменната зидария на запазената повърхност на земята има друга тухла.

В градежа на повечето стени личи, че в долните, подземните си части те са ^{изидани} изиднати с грижливо подредени дребни речни камъни с диаметър 10-15 см., а в горната част от доста по-големи, поставени с гладката си страна към лицето на стената.

Помещение № III-3. Това помещение има следните вътрешни размери: по източната стена /която го отделя от вътрешния коридор/ 20.80 м., по западната стена 20.12 м., по северната стена 9.20 м., по южната стена 9.10 м. Диагоналите са: от северо-източния до югозападния 21.70 м., от северозападния до югозападния 23.09 м. Стените на помещението са запазени на нееднаква височина. Дълбоко разрушена е в средната си част западната стена, разрушен е северозападния ъгъл на помещението. На две места покрай източната стена на помещението са запазени части от тухлени настилки. Покрай северната му стена лежат два големи правоъгълни камъка, които представляват отчуждени части вероятно от прагове. Единият от тях почти опира в северозападния ъгъл на помещението, а другият на 4 м. от северозападния ъгъл.

Не всички стени на помещението са окончателно почистени, но на запазената височина не личат прагове и изглежда, че те попадат при дълбоко разрушените части на стените.

До северната стена на помещение 1-3 между двата входа на помещението се намери голямо количество животински кости. Положението на костите не беше такова, че да показва, че скелетът е цял. Но цели групи от кости, - гръбначни стълбове, ребра бяха в свързано състояние, като че ли животното е било насечено на големи парчета.

Покрай източната стена на помещение 1-3 се намери няколко къса желязна шлака. Тук се намери и един къс бронзова пръчка с кръгло сечение с диаметър 0.8 м.